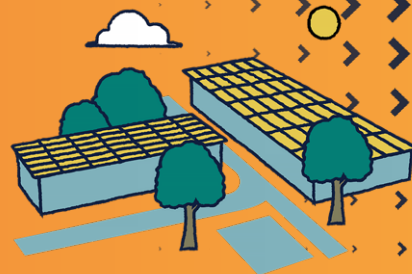

Geleerde lessen zijn stimulans om door te pakken

Reactie RVO en TKI/PVB op rapport over praktijkervaringen eerste energiehubs

Het rapport ‘Laveren tussen ambitieuze doelen en de weerbarstige werkelijkheid. Geleerde lessen uit de praktijk van de eerste energiehubs’ biedt een waardevolle inzicht in de praktijk van energiehubs. Het bevestigt veel van de signalen die wij in ons werkveld zien. Maar het rapport is meer dan een bevestiging. We zien het vooral als een stimulans om de volgende stap te zetten: van inzichten naar concrete actie.

Er zijn volop kansen om samen met bedrijven, overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke partners te bouwen aan succesvolle energiehubs die waarde creëren voor ondernemers, voor de energietransitie én voor de samenleving.

Handelingsperspectief

Hieronder lichten we, aan de hand van concrete actiepunten, toe hoe wij met de bevindingen uit het rapport aan de slag gaan. Zo bieden we handelingsperspectief om de ontwikkeling van energiehubs daadwerkelijk verder te brengen.

1. **Juridische en organisatorische belemmeringen**
2. **Bureaucratie en traagheid**
3. **Onvoldoende standaardisatie en communicatie**
4. **Complexe samenwerking en onvoldoende vertrouwen**
5. **Netcongestie en nettopologie**
6. **Doelstellingen en (te) hooggespannen verwachtingen.**

Nieuwe doorbraken

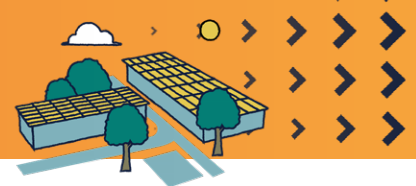
De interviews voor het rapport zijn gehouden in het voorjaar en de zomer van 2025. Daarmee is het uiteraard een momentopname. En de wereld van de energiehubs is volop in beweging. Dat betekent dat intussen – najaar 2025 – op sommige genoemde knelpunten doorbraken zijn te melden.

Zo is de Smart Energy Hub Hessenpoort in Zwolle – opgezet onder de coöperatie CEURZ (Coöperatieve Energie Uitwisseling Regio Zwolle Noord) – na een pilotfase sinds kort officieel live met tien bedrijven, waarbij de verzekering van het collectief delen van transportcapaciteit is geregeld.

Ook de eerder gestopte Powerhub Overbetuwe kondigde na de zomer aan een doorstart te maken.

Dat laat onverlet dat de geleerde lessen en aanbevelingen uit het rapport hun waarde behouden en een aanzet zijn tot het bereiken van meer en nieuwe doorbraken.

1

Juridische en organisatorische belemmeringen

Er is behoefte aan zekerheid, zoals een borging van de GTO, aan duidelijkheid over wat aansprakelijkheid precies inhoudt en over de verzekeraarbaarheid van energiehubs.

Actiepunten

- **Kader ACM:** de ACM werkt aan een kader voor GTO's en andere alternatieve contractvormen. Naar verwachting zal dat eind 2025 verschijnen. Dit zal zorgen voor meer helderheid over de kaders waarbinnen een GTO opgezet mag worden. De netbeheerder moet werken binnen die kaders, maar is vrij om dit verder zelf in te vullen. Hoogstwaarschijnlijk zullen er dus verschillen blijven tussen de netbeheerders. Overigens hoeft niet elke hub een GTO te hebben. Er zijn, naast de GTO, ook andere vormen van collectieve samenwerkingen op het gebied van energie. Er is dus al veel mogelijk om samen aan de slag te gaan!
- **Verzekering:** momenteel werkt een aantal verzekeraars aan een polis voor energiehubs. Dit geeft kansen om een energiehubs te kunnen verzekeren. Er zijn ook al mogelijkheden om delen van de energiehubs te verzekeren, maar juist de aansprakelijkheid blijft lastig. Hier zijn verzekeraars zich van bewust en zij onderzoeken hoe dit wel te verzekeren valt.

2

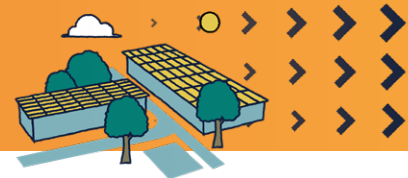
Bureaucratie en traagheid

Een punt dat veelvuldig in het rapport naar voren komt, is dat de procedures bij netbeheerders en overheden langzaam zijn en dat dat leidt tot verlies van momentum en vertrouwen. Ook zijn subsidies niet overzichtelijk en soms lastig te vinden. Dit is een duidelijk signaal dat er behoefte is aan meer eenheid en een gezamenlijke aanpak.

Actiepunten

- **Stappenplan uitbreiden:** op dit moment is er een eerste versie van een stappenplan, dat door alle netbeheerders wordt gedragen. Dit stappenplan zal meegroeien met nieuwe ontwikkelingen. Zo zal het worden uitgebreid met meer collectieve samenwerkingsvormen, waar tot nu toe de focus lag op een GTO.
- **Energiehubs.nl:** op dit kennisplatform, opgericht door Netbeheer Nederland, ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), RVO en PVB, verzamelen en delen wij alle informatie van de betrokken partijen. Ook dit is volop in ontwikkeling, maar duidelijk is dat steeds meer partijen willen aansluiten om toe te werken naar één gezamenlijke aanpak. Dan hoeft niet iedereen het wiel telkens opnieuw uit te vinden, wat zal leiden tot meer eenduidigheid en snelheid.
- **Landelijke subsidie energiehubs:** er is een landelijke subsidie voor energiehubs in aantocht, voortvloeiend uit het Stimuleringsprogramma Energiehubs. In een interbestuurlijke samenwerking kijken het Rijk, provincies, gemeenten en netbeheerders samen hoe zij een landelijke regeling kunnen ontwikkelen, in samenhang met de programmatische aanpak in regio's.

3

Onvoldoende standaardisatie en communicatie

Er zijn veel verschillende aanpakken voor energiehubben en dat zorgt voor verwarring. Er is grote behoefte aan standaardisatie van processen en duidelijkheid over wie welke rol pakt in het proces.

Actiepunten

- **Samenwerking stimuleren:** juist de samenwerking tussen de verschillende stakeholders binnen het Stimuleringsprogramma Energiehubben en het kennisplatform Energiehubben.nl biedt kansen om meer gezamenlijk en daarmee eenduidiger op te trekken.
- **Open en eerlijk zijn:** het vormen van een energiehub is complex en daardoor vaak tijdrovend. Open en eerlijke communicatie over de stappen die gezet kunnen en moeten worden, en de tijd die dat kost, is nodig. Dit geeft duidelijkheid en kan leiden tot meer begrip.

4

Complexe samenwerking en onvoldoende vertrouwen

Succesvolle energiehubben vragen om samenwerking en onderling vertrouwen.

Actiepunten

- **Vertrouwen van onderop opbouwen:** uit de in het rapport opgetekende praktijkervaringen komt sterk naar voren dat er ook binnen een energiehub open en eerlijke communicatie moet zijn. Een dergelijke vertrouwensbasis is niet van bovenaf op te leggen, maar moet van onderaf worden opgebouwd.
- **Vertrouwensbasis faciliteren:** wel kijkt het Stimuleringsprogramma Energiehubben van het Rijk naar mogelijkheden om het opbouwen van zo'n vertrouwensbasis bijvoorbeeld via PVB te stimuleren en te faciliteren.

5

Netcongestie en nettopologie

Initiatiefnemers en ondernemers vinden het lastig om de complexe netstructuren te snappen. Dat vormt een belemmering voor het delen van energie 'voor de meter'.

Actiepunten

- **Meer transparantie netbeheerders:** netbeheerders zijn druk bezig om het gemakkelijker te maken om de nettopologie op te vragen en verheldering te geven. Soms is dit bekend bij de provincie of gemeente en kunnen zij initiatiefnemers snel verder helpen.
- **Subsidie systeemintegratie:** die verbreding van de visie zien we ook in de op dit moment lopende subsidieregeling MOOI: Systeemintegratie (ministerie KGG), die onder meer de ontwikkeling van multi-commodity energiehubben vanaf 2026 stimuleert.

- **Verbreden naar multi-commodity:** energiehubs zijn onderdeel van een nieuw, meer decentraal energiesysteem en zouden meer moeten zijn dan alleen een all-electric oplossing. We zijn ons ervan bewust dat op dit moment – vanuit de urgentie van netcongestie – de focus ligt op all-electric,

maar tegelijkertijd moeten we verder kijken naar multi-commodity hubs. De scope van het kennisplatform Energiehubs.nl zal in de visie van het ministerie van KGG uitgebreid worden naar multi-commodity hubs.

6

Doelstellingen en (te) hooggespannen verwachtingen.

Eenzijds zijn de verwachtingen van energiehubs hoog, anderzijds is er nog veel onduidelijk en zijn meer randvoorwaarden nodig.

Actiepunten

- **Nieuwe Routekaart Energiehubs:** er komt binnenkort een actuele versie van de Routekaart Energiehubs, als onderdeel van het Stimuleringsprogramma. Deze routekaart laat de belangrijkste uitdagingen zien rond energiehubs en analyseert de ontwikkeling van energiehubs in het afgelopen jaar, inclusief het stimuleren en faciliteren ervan. Ook geeft de routekaart overzicht van de benodigde acties voor de verdere ontwikkeling van energiehubs. Zo wijst de nieuwe routekaart de weg van een visie op het decentrale energiesysteem naar operationele uitvoering van energiehubs als onderdeel hiervan.
- **Realistische doelen stellen:** het is belangrijk dat stakeholders afspraken maken over hoe en op welke termijn bepaalde doelstellingen gehaald kunnen worden. Ook hierbij is open onderlinge communicatie belangrijk. Het artikel 'Energiehubs op de lange termijn' op het kennisplatform Energiehubs.nl geeft meer duidelijkheid over de visie van het Rijk op energiehubs.

Tot slot

We zien het rapport als een bevestiging van onze koers én als stimulans om met alle betrokken partijen door te pakken. Energiehubs zijn niet alleen een (deel)antwoord op de uitdagingen van vandaag, maar ook een kans om nieuwe markten te ontwikkelen en duurzame verdienmodellen te creëren.

Door open te communiceren, kennis te delen en te blijven leren, dragen we samen bij aan een toekomstbestendig energiesysteem dat ondernemerschap, innovatie en duurzaamheid verbindt. Meer informatie, praktische tools en inspirerende voorbeelden zijn te vinden op energiehubs.nl. Sluit je aan, doe mee en bouw mee aan de energievoorziening van de toekomst!

